

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en gemensam europeisk köplag

Lindell-Frantz, Eva; Svensson, Ola

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lindell-Frantz, E., & Svensson, O. (2012). Remissyttrande: Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en gemensam europeisk köplag.

Total number of authors:
2

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Eva Lindell-Frantz
Universitetslektor Ola Svensson

YTTRANDE

2012-01-16

Dnr LUR 2011/124

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

**Remiss: Europeiska kommissionens förslag till
Europaparlamentets och rådets förordning om en gemensam
europeisk köplag**

Ju2011/7462/L2

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerade betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektorerna Eva Lindell-Frantz och Ola Svensson.

**REMISSVAR TILL FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDETS FÖRORDNING OM EN GEMENSAM EUROPEISK KÖPLAG**

Europeiska kommissionen har lämnat ett förslag till en förordning om en gemensam europeisk köplag. Bakgrunden är behovet av att främja den gränsöverskridande handeln på den inre marknaden. Det framhålls att denna typ av handel försvåras mellan ett företag och en konsument till följd av att den tvingande lagstiftningen på konsumenträttens område skiljer sig åt mellan medlemsländerna. Enligt Rom I förordningen finns starka begränsningar i parternas möjligheter att genom en lagvalsklausul avtala bort konsumentens nationella rättigheter. Genom att införa en förordning om en gemensam europeisk köplag som av parterna kan inkorporeras i ett konsumentavtal ökar möjligheten för företagen att använda enhetliga avtalsvillkor i förhållande till konsumenterna, vilket kan leda till ett ökat utbud av varor och förbättrad konkurrens på den europeiska marknaden. I förslaget till förordning betonas också att förslaget är förenligt med målet att uppnå en hög nivå av konsumentskyddet och den skyddsnivå som införs är likvärdig och i vissa avseenden högre än vad som gäller enligt dagens EU: regleringar på området. Vi ställer oss därför positiva till att införa en europeisk konsumentköplag. Behovet av att införa en förordning som innehåller särskilda bestämmelser för det fall att den ena parten tillhör kategorin små eller medelstora företag enligt den definition som föreslås är dock mindre. När det gäller kommersiella avtal är avtalsfriheten betydligt större och det finns därför möjligheter för företagen att skapa enhetliga

standardavtal för den europeiska marknaden, det krävs alltså inte en särskild lagstiftning inom unionen för att nå detta mål.¹ Dessutom har många av medlemsländerna anslutit sig till CISG, vilket gör att denna artikelsamling ofta kan tillämpas mellan parterna. Vidare kan de hänvisa till någon av artikelsamlingarna PICC eller PECL. Att enbart utforma en förordning om en europeisk konsumentköplag har vidare den fördelen att förordningen kan utformas på ett enklare sätt.

Av förslaget framgår att reglerna i den Europeiska köplagen är tänkta att vara de enda nationella regler som kan tillämpas på frågor inom lagens tillämpningsområde.² Det anges dock också att alla frågor av avtalsrättslig och utomobligatorisk natur som inte behandlas i förslaget omfattas av befintliga nationella bestämmelser.³ Dessa skrivningar kan öppna upp för vissa tveksamheter eftersom det inte är helt klart vad som avses med lagens tillämpningsområde. Kravet på att det ska röra sig om ett gränsöverskridande avtal kan i och för sig tyckas tydligt nog, även om det bör påpekas att det saknas en uttrycklig definition av vad som ska avses med en konsuments hemvist. Av artikel 4, 6 (a) tycks följa att konsumentens hemvist avgörs av den adress som angivits av konsumenten, leveransadressen eller faktureringsadressen, något som i sådant fall inte helt stämmer överens med vad som enligt svensk rätt anses vara en fysisk persons hemvist nämligen den adress där denne är *folkbokförd*, denna skillnad torde dock spela mindre praktisk roll. Mera besvärligt är att avgöra vad som avses med att förslagets regler är tänkta att vara de *enda* inom sitt tillämpningsområde. Som exempel på vad som åsyftas kan hänvisas till skyldigheten att betala skadestånd vid kontraktsbrott. Lagförslaget innefattar ingen regel om jämkning av skadeståndet där det skulle kunna anses oskäligt betungande för ansvarssubjektet att betala full ersättning (jämför skadeståndslagen 6:2). Förutsättningarna för skadeståndsansvar samt vad detta omfattar tas däremot upp. Frågan blir då om det förhållandet att det finns regler om skadeståndsansvar exkluderar möjligheten att komplettera regelverket med nationell rätt i de delar den Europeiska köplagen så att säga tiger? Ytterligare ett exempel kan illustrera problematiken. I artikel 119 talas om

¹ I de inledande föreskrifterna (artikel 7) står nu att den gemensamma europeiska köplagen får användas i ett avtal mellan företag om åtminstone den ena tillhör kategorin små och medelstora enligt den angivna definitionen. Detta kan tolkas som att större företag inte får inkorporera lagen, vilket framstår som märkligt med hänsyn till principen om avtalsfrihet. En annan sak är att artiklarna för köpavtal mellan företagare (om de behålls) särskilt kan anpassas för dessa företags behov och att det i praktiken kan bli mindre vanligt att större företag använder sig av lagen i sina affärer. Det faktum att avtalsfrihet i stor utsträckning gäller för kommersiella avtal gör att starka avtalsparter har stora möjligheter att se till att den europeiska köplagen – om den införs – inte inkorporeras. En strävan att förbättra skyddet för småföretag torde vara mer framgångsrik om den sker genom direktiv som fastslår vissa minimirättigheter för denna grupp.

² Se skäl 29.

³ Se skäl 27 och 28.

köparens skyldighet att reklamera för att bibehålla sin rätt att säga upp avtalet (häva). Enligt punkten 2 är denna reklamationsregel ej tillämplig om köparen är konsument. Såvitt vi kunnat finna förekommer i förslaget ingen regel om köparens reklamationsplikt som tar upp vad som gäller om reklamation i dessa fall, frågan blir då om denna "lucka" bör fyllas med nationell rätt", eller om artikel 119 exkluderar en sådan möjlighet? Det sagda visar att det hade varit önskvärt med ett förtydligande avseende vad som avses med att reglerna är avsedda att vara de enda inom sina respektive områden, avser detta endast när de kolliderande reglerna berör exakt samma rättsfråga, eller exkluderar lagstiftningen nationell rätt inom hela det "rättsområde" som reglerna behandlar?

När det gäller det materiella innehållet i den föreslagna förordningen omfattar den vad som i svensk rätt brukar kallas för allmän avtalsrätt och köprätt. I den avtalsrättsliga delen betonas att varje part är skyldig att handla i enlighet med kraven på tro och heder och att parterna är skyldiga att samarbeta med varandra vid uppfyllandet av deras avtalsförpliktelser.⁴ Förslaget till förordning präglas alltså liksom svensk rätt inte enbart av den klassiska avtalsrättens principer och avtalsfrihet och avtalsbundenhet utan också av de krav på lojalitet och hänsynstagande som kännetecknar modern svensk avtalsrätt, ett synsätt som också kan antas påverka tolkningen av bestämmelserna. Vidare finns artiklar om förhandsinformation, ingående av avtal, ångerrätt vid distansavtal och hemförsäljning, ogiltighet vid bristande samtycke, tolkning och utfyllning av avtalets innehåll och oskäligen avtalsvillkor. Beträffande dessa artiklar märks inflytandet från det utkast till en referensram för en gemensam europeisk civilrätt (DCFR) som presenterades 2009 även om det finns skillnader i vissa avseenden. Det är också fråga om bestämmelser som i många avseenden liknar dem som finns i Principles of European Contract Law (PECL), Unidroit Principles of International Commercial Contracts (PICC) och United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Även om förslaget till förordning i många avseenden också liknar svensk rätt finns det vissa skillnader. Hur stora dessa är beror dock i stor utsträckning på hur den föreslagna förordningen kommer att tillämpas. Den modifierade kontraktsprincip vid avtals ingående som föreslås skiljer sig visserligen från den nordiska löftesprincipen, men Sverige kan dock sägas ha godtagit den modifierade kontraktsprincipen vid gränsöverskridande handel i och med anslutningen till del II i CISG.⁵ Avseende artiklarna om tolkning och utfyllning av avtal är det vidare svårt att se några större skillnader mellan den Europeiska köplagen och svensk rätt.⁶ Beträffande artiklarna om bristande

---

⁴ Se artiklarna 2 och 3. Vikten av avtalsfrihet, med förbehåll för tvingande bestämmelser, betonas dock i artikel 1.

⁵ Den modifierade kontraktsprincipen kommer till uttryck i artikel 32 om återkallelse av anbud.

⁶ Se artiklarna 58 – 78.

samtycke i form av villfarelse, vilseledande, hot och otillbörligt utnyttjande känns dessa igen i den svenska rättens regler om tvång, svek, ocker, handlande i strid mot tro och heder, förklaringsmisstag och förutsättningsläran.⁷ Även om formuleringen av artiklarna i viss utsträckning skiljer sig från svensk rätt och begreppsbildningen delvis är en annan behöver dock inte regelverken i sin praktiska tillämpning skilja sig åt allt för mycket.

När det gäller artiklarna om oskäligen avtalsvillkor i förslaget till förordning har dessa sin motsvarighet i 36 § avtalslagen och 11 § avtalsvillkorlagen för konsumenter.⁸ Svensk konsumenträtt är redan idag påverkat av direktivet om oskäligen villkor i konsumentavtal och de listor som föreslås i förordningen över villkor som antingen per definition anses oskäligen och eller som enbart presumeras vara oskäligen är utformade på ett sätt som gör att de överensstämmer med den grundsyn som den svenska rätten om oskäligen villkor bygger på. Något som kan ifrågasättas är dock varför oskälighetsbedömningen enligt artikel 83 endast ska gälla avtalsvillkor som inte har varit föremål för någon individuell förhandling. Här finns en skillnad jämfört med DCFR som inte tog ställning till om denna begränsning skulle uppställas. Frågan var kontroversiell vid utarbetandet av den nämnda referensramen.⁹ Här kan det finnas anledning för Sverige att förespråka den syn som ligger till grund för svensk rätt, dvs. att även avtalsvillkor som har varit föremål för individuell förhandling kan bli föremål för jämkning eller åsidosättande i det särskilda fallet. Det kan också diskuteras varför verkningarna av oskäligen avtalsvillkor i förslaget till en förordning endast är åsidosättande av villkoret och inte jämkning.¹⁰ Även på denna punkt finns det en skillnad jämfört med svensk rätt. Något som kan ifrågasättas är vidare varför det avtalade priset ska falla utanför oskälighetsbedömningen, ett synsätt som inte har någon förankring i svensk rätt. Detta innebär inte att artiklarna behöver utformas som ett medel för en allmän priskontroll utan en skälighetsprövning av priset bör i första hand ses som ett välbehövligt komplement till artikeln om otillbörligt utnyttjande. Om inte ståndpunkten att priset bör omfattas av oskälighetsbedömningen vinner gehör finns dock den möjligheten att artikeln om otillbörligt utnyttjande inte endast utformas som en ogiltighetsregel utan också som en artikel som medger jämkning av otillbörligen priser. Denna lösning har valts i DCFR, som också tycks omfatta fler fall av otillbörligt utnyttjande än förslaget till förordning (otillbörligt utnyttjande av

---

⁷ Bestämmelserna om bristande samtycke kommer till uttryck i artiklarna 48 – 57.

⁸ Bestämmelserna om oskäligen avtalsvillkor återfinns i artiklarna 79 – 86.

⁹ Se Von Bar C. / Clive E. / Schultze-Nölke H (Ed.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference*, Full Edition, vol. 1, s. 634, Oxford 2010.

¹⁰ Se artikel 79 om verkningar av oskäligen avtalsvillkor.

bristande förhandlingsskicklighet har av någon anledning försvunnit i denna).¹¹ En utformning av förordningen i överensstämmelse med DCFR hade gjort att den fångat en del av de fall som i svensk rätt idag kan fångas med en tillämpning av 36 § avtalslagen. När det gäller artikeln om förändrade omständigheter i artikel 89, som i svensk rätt särskilt har sin motsvarighet i möjligheten att jämka ett avtal på grund av ändrade förhållanden enligt 36 § avtalslagen och verkan av bristande förutsättningar enligt förutsättningsläran, finns det knappast från svensk sida någon anledning att motsätta sig förslaget. Skyldigheten att inleda förhandling finns inte i svensk rätt, men återfinns i både t.ex. PICC och DCFR och bör vara godtagbar även för svensk del. I fråga om just verkan av förändrade möjligheter finns det också - till skillnad från artiklarna om oskäligen avtalsvillkor - möjligheten att jämka av avtalet. Det finns vidare inte heller någon anledning att i ett svenskt perspektiv ta avstånd ifrån artiklarna om förhandsinformation, en typ av reglering som känns igen från den svenska marknadsföringslagen och distans- och hemförsäljningslagen som är starkt påverkade av bakomliggande EU: direktiv.¹²

Beträffande den köprättsliga regleringen anser vi att denna överlag ger ett godtagbart konsumentskydd. Den svenska konsumentköplagen är redan idag påverkad av EU direktiv, vilket gör att skillnaden jämfört med förslaget till förordning är begränsad. De finns alltså tvingande artiklar om riskens övergång, varans beskaffenhet, innehållanderätt, avhjälpande, omleverans, prisavdrag hävning m.m. i förslaget som i stor utsträckning påminner om reglerna i konsumentköplagen även om begreppsbyggnad och systematik är annorlunda.¹³ Vidare finns bestämmelser om kontrollansvar.¹⁴ Denna ansvarsform är numera välkänd i svensk rätt. Förslaget till förordning skiljer sig dock från denna så till vida att hinder utanför en parts kontroll inte enbart utgör en ursäktande omständighet som befriar från skadeståndsskyldighet utan också befriar från prestationsskyldighet.¹⁵ I svensk rätt gäller ju som bekant att sådana hinder enbart befriar från skadeståndsskyldighet. Kontrollansvaret i förslaget ger vidare rätt till ersättning för både direkta och indirekta förluster, dvs. ersättning fullt ut för det positiva kontraktintresset. Denna lösning skiljer sig visserligen från den svenska köplagen, men den stämmer överens med den lösning som har valts i konsumentköplagen.¹⁶ Något dubbelt kontrollansvar som i köplagen och konsumentköplagen finns dock inte i den europeiska köplagen,¹⁷ dvs. artikel 88 om ursäktlig underlåtenhet att fullgöra en avtalsförpliktelse föreskriver inte att en

¹¹ Se artikel II. – 7:207 DCFR och C. Von Bar C. / E. Clive (Ed.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference*, Full Edition, vol. 1, s. 507 ff.

¹² Se artiklarna 13 – 29.

¹³ Se artiklarna 91 – 122.

¹⁴ Se artikel 88 om ursäktlig underlåtenhet att fullgöra en avtalsförpliktelse.

¹⁵ Se artiklarna 106 (4) och 131 (4).

¹⁶ Se 27 § 3 st., 40 § 2 st. och 67 § köplagen samt 14 §, 30 § och 32 § konsumentköplagen.

¹⁷ Se 27 § 2 st. och 40 § 1 st. köplagen samt 14 § 2st och 30 § 2 st. konsumentköplagen.

säljare måste kunna visa att det är fråga om ett hinder som även låg utanför självständiga medhjälpare och leverantörers kontroll. Om en säljare överlåtit på någon annan att prestera ansvarar han dock enligt artikel 92 för att prestationen sker enligt avtal, vilket innebär att ansvaret även gäller för de som han anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet och att skillnaden jämfört med svensk rätt minskar (där ansvar för denna typ av fall omfattas av det dubbla kontrollansvaret). Något ansvar för leverantören eller någon annan i tidigare säljled föreskrivs dock inte. Uppmärksammas bör dock att val av leverantör ligger inom säljarens kontrollsfär vilket innebär att ansvaret för leverantörer långt ifrån är obefintligt i den Europeiska köplagen.¹⁸ Det kan dock hävdas att den svenska regleringen är enklare.

Anmärkas kan vidare att kontrollansvaret i den europeiska köplagen även gäller som en befrielsegrund för köparens skyldighet att betala skadestånd. I konsumentköplagen är köparen visserligen enbart skyldig att betala skadestånd om säljaren häver köpet, men befrielsemöjligheten är något snävare än vad som gäller för ett kontrollansvar. I svensk rätt behöver vidare köparen inte ersätta säljarens förluster i större utsträckning än vad som uppfattas som skäligt, någon motsvarande begränsning finns inte i förslaget till förordning.¹⁹

Någon artikel motsvarande den svenska lagens bestämmelse om att köparen har rätt att avbeställa varan innan den avlämnas finns inte i förslaget till förordning.²⁰ I artikel 132 (2) står dock att om köparen inte övertagit varorna och det står klart att köparen kommer att vara ovillig att godta den avtalade prestationen, kan säljaren ändå kräva att köparen mottar leverans och begära betalning såvida inte säljaren kunde ha gjort en rimlig ersättningstransaktion utan avsevärd ansträngning eller kostnad. Möjligheten att kräva fullgörelse är alltså här betingad av att säljaren inte kunde ha gjort en rimlig ersättningstransaktion, vilket kan sägas medge en begränsad avbeställningsrätt.

Av förslaget framgår att med skadestånd avses ersättning för förlust (ekonomisk skada), kroppsskada samt sakskada. Vad gäller ansvaret för personskada framgår av definitionen i artikel 2 (c) att ifråga om icke-ekonomisk skada (ideell skada) ersätts sveda och värk med uteslutande av andra former av icke-ekonomisk förlust. Enligt svensk rätt gäller vid personskada att ideell ersättning, utöver ersättning för sveda och värk, kan utgå för lyte och men samt för särskilda olägenheter.²¹ I

¹⁸ Se. T. Håstad *Köprätt* s. 62 ff., Uppsala 2009.

¹⁹ Se 39 § konsumentköplagen (som anger att skadestånd utgår om säljaren häver köpet) och 41 § konsumentköplagen (som föreskriver att skadeståndets omfattning bestäms efter en skälighetsprövning och att köparens skadeståndsansvar är strikt med undantag för force majeure).

²⁰ Se 37 § konsumentköplagen.

²¹ Se 5:1 3 p skadeståndslagen.

enlighet med det resonemang som förts ovan är det oklart om uppräknningen i förslaget ska ses som uttömmande i den bemärkelsen att det inte går att komplettera med nationell lag. Att säljaren skulle vara fri från ersättningsansvar ifråga om lyte och men samt särskilda olägenheter till och med när skadan kanske orsakats genom grov vårdslöshet innebär ett stort avsteg från svensk rätt. Det kan tilläggas att enligt svensk rätt kan, vid personskada som lett till döden, ersättning utgå till den som stått den avlidne särskilt nära.²² Sådan ersättning anses utgöra en form av ersättning för sveda och värk.²³ Man kan då fråga sig om skadeståndsansvaret enligt den Europeiska köplagen i och med omnämmandet av att ersättningen omfattar sveda och värk även inkluderar ersättning till tredje man. Förslaget innehåller ingen bestämmelse som undantar produktskador. Enligt den internationella köplagen, CISG, kan säljaren göras ansvarig för produktskada på sak,²⁴ den svenska köplagen undantar helt ansvar för produktskador (de problem som följer av att säljaren emellanåt kan anses ansvarig till följd av en underförstådd garanti lämnas här åsido), medan den svenska konsumentköplagen omfattar produktskador som drabbar egendom som tillhör köparen eller en medlem i dennes hushåll.²⁵ För den händelse att produktansvar ska anses omfattas av den Europeiska köplagen betyder detta att säljaren, inom ramen för sitt kontrollansvar, kan bli skadeståndsansvarig för såväl sak- som personskada, något som innebär en ganska betydande avvikelse från vad som gäller enligt den svenska köplagen och likaså till viss del från den svenska konsumentköplagen (personskada). Till detta kan läggas att den tvingande regressregeln i den svenska produktansvarslagen enbart omfattar skadestånd som utgivits med stöd av reglerna i konsumentköplagen respektive konsumenttjänstlagen, säljarna har med andra ord inget skydd mot friskrivningar från regressrätt i dessa fall.²⁶

Förslaget till en europeisk köplag innehåller många artiklar och det finns inte utrymme att gå in på alla detaljer. Vi anser att dock att det är viktigt att de olika artiklarna blir föremål för en noggrann granskning innan förslaget godtas och att förordningen om den antas bygga på ett enhetligt och genomtänkt synsätt. Det hade också varit bra om det hade givits ut någon form av officiell kommentar till de olika artiklarna så att det blir lättare att bedöma regelverkets rättsverkningar. Vi

²² Se 5:2 skadeståndslagen.

²³ B. Bengtsson, E Strömbäck, *Skadeståndslagen En kommentar*, Vällingby, 2011 s. 269 samt J. Hellner, M. Radetzki, *Skadeståndsrätt*, åttonde uppl. Visby 2010 s. 395.

²⁴ CISG undantar i artikel 5 personskador från säljarens ansvar. Något uttryckligt undantag för sakskador anges inte. Den gängse uppfattningen är dock att säljaren ansvarar för skador som den sålda egendomen har orsakat på annan egendom. Se J. Ramberg / J. Herre *Internationella köplagen (CISG), En kommentar* s. 106 ff., Stockholm 2009. Eftersom den Europeiska köplagen varken innehåller undantag från personskador eller sakskador skulle detta kunna tyda på att ansvaret omfattar båda dessa skadetyper, det kan dock ifrågasättas om detta verkligen varit avsikten.

²⁵ Se 67 § 1 st. köplagen och 31 § konsumentköplagen.

²⁶ Se 11 § PAL

har inte studerat i vad mån detta är möjligt inom nuvarande EU: rätt, men det kanske går att finna en godtagbar lösning redan inom det befintliga regelverket även om det måhända innebär en avvikelse från traditionen på området. Vid en samlad bedömning anser vi dock att det finns anledning för Sverige att godta en förordning om en europeisk konsumentköplag, låt vara att alla artiklar kanske inte framstår som den bästa lösningen i ett svenskt perspektiv. Vi vill dock understryka att förordningen ger ett högt konsumentskydd och att skillnaderna gentemot svensk rätt inte bör överdrivas.

Enligt uppdrag

Eva Lindell-Frantz

Ola Svensson